

טבלאות ויקטור לונפלד מתוך הספר Creative and Mental Growth, 1947

תרגמה: נעמה אביהוד. ערכה והתאימה: נונה אורבך

שלב השרבוט, גיל 2-4 שנים: תחילתו של הביטוי העצמי

			
<p style="text-align: center;">"יצוגי הדמות האנושית</p>	<p style="text-align: center;">"יצוגי המרחב</p>	<p style="text-align: center;">אופן הציור</p>	
<p>לא נעשים ניסיונות לציור אדם.</p>	<p>שימוש פעיל במשטח הציור לעיתים השרבוט חורג מגבולות הדף התעלמות מסימנים קודמים שהונחו על הדף</p>	<p>פעילות מוטורית המפעילה שרירים גדולים עם תנועה מהכתפיים. עונג קינסטטי. אחיזת הכלי עם כל כף היד. נדנוד הזרוע מייצר קו. המבט נודד בזמן השרבוט.</p>	<p>שרבוט לא מאורגן</p>
<p>מעגלים, קווים, לולאות וספירלות המבשרים את הדמות.</p>	<p>נשארים בתוך מרחב הציור. מציינים מסביב לסימונים קודמים הקיימים בדף. יש יכולת להתרכז בחלקים מהציור.</p>	<p>סימנים קטנים יותר תנועות שחוזרות על עצמן התבוננות בשרבוט במהלך הפעולה שימוש בתנועה של מפרק כף היד מסוגלים להעתיק עיגול</p>	<p>שרבוט נשלט</p>
<p>הילד יכול להצביע על השרבוט כדמות. פעולות יכולות לקבל שם. למשל - ריצה, קפיצה, נדנוד.</p>	<p>שרבוט מכוון. יש שימוש בסימנים קודמים המופיעים בדף. החלל הריק יכול לקבל משמעות. הקווים הופכים לקו-מתאר של צורות.</p>	<p>קישור בין הסימנים בדף לכינויים. מגוון גדול יותר של קווים. אחזקת הכלי בין האצבעות. זיהוי נושא הציור יכול להשתנות במהלך הציור. תשומת לב ארוכה יותר.</p>	<p>שרבוט שניתן לו שם</p>

השלב הפרה-סכמטי, גיל 4-7 שנים: ניסיונות ייצוג ראשונות

		
<p>ייצוגי הדמות האנושית</p>	<p>ייצוגי המרחב</p>	<p>אופן הציור</p>
<p>סימון של ראש-רגליים צומח מתוך השרבוט. הסימון דינמי ומשתנה כל הזמן. הדמויות מסתכלות על הצופה, לרוב מחייכות. הכללה הדרגתית של זרועות (לעתים יוצאות מהראש), גוף, אצבעות בהונות. צפויים עיוותים והשמטה של חלקים. בסוף שלב זה צפויות הופעות של בגדים, שיער ופרטים נוספים.</p>	<p>האובייקטים מרחפים בתוך הדף. לעתים הנייר מסובב הצידה או מתהפך במהלך הציור. גודל האובייקטים לא פרופורציונלי אחד לשני. האובייקטים מתעוותים כדי להתאים למקום הפנוי בדף. נראה שהחלל מקיף את הילד.</p>	<p>הצורות של הדברים הן גאומטריות ומאבדות את משמעותן כשהן מורחקות מההקשר. המיקום והגודל של הדמויות נקבעים באופן סובייקטיבי. האובייקטים המצוירים לא קשורים זה לזה. האמנות הופכת לדרך תקשורת עם העצמי. נראה שאובייקטים מוכרים נוטים להיות מקוטלגים או להיות חלק מרשימה ציורית. מסוגלים להעתיק עיגול בגיל 4, משולש בגיל 5.</p>

השלב הסכמטי, גיל 7-9 שנים: הישג הרעיון הצורני

		
<p>ייצוגי הדמות האנושית</p>	<p>ייצוגי המרחב</p>	<p>אופן הציור</p>
<p>האדם מיוצג על ידי סכמה שחוזרת על עצמה. הגוף בדרך כלל בנוי מצורות גאומטריות. ידיים ורגליים מתוארים כבעלי נפח ובדרך כלל מוצבים במיקום נכון ביחס לגוף. בהשפעת הניסיון ניתן לראות שינוי / השמטה / הגזמה בסכמה. הפרופורציות נקבעות בהתאם למשמעותן הרגשית.</p>	<p>השגה של קו בסיס עליו האובייקטים מונחים ולעיתים קרובות גם קו רקיע, כך שהרווח ביניהם מייצג את האוויר. ארגון האובייקטים הוא דו ממדי. אין או כמעט שאין חפיפה בין האובייקטים. לרוב, ייצוג המרחב הוא סובייקטיבי: א. ייצוג בו זמני של תוכנית סכמתית וצמיחה לגובה. ב. רישומי רנטגן ג. איחוד של זמן ומקום. הרבה קווי בסיס. סביבה סימבולית.</p>	<p>התפתחות של רעיון צורני שחוזר על עצמו שוב ושוב. הסכמה משתנה רק כשמביעים משהו בעל משמעות מיוחדת. הציור משקף מושג, לא תפיסה. ייצוג שטוח, ישיר, מובהק. הציורים משקפים את הידע הפעיל של הילד על הסביבה.</p>

גיל החבורה 9-12 שנים: לידת הריאליזם

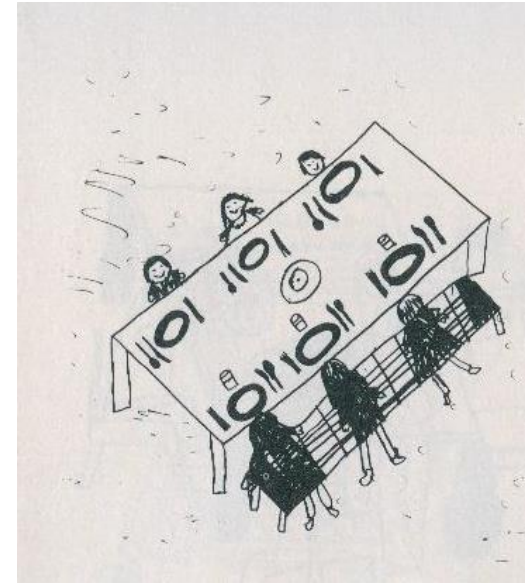
ייצוגי הדמות האנושית

הסכמה הקבועה כבר לא קיימת.
מודעות גוברת לפרטי לבוש.
יש פחות שימוש בהגזמה, עיוות והשמטה של חלקי
גוף לצורך הדגשה.
חלקי הגוף שומרים על משמעותם כשהם נמצאים
בנפרד.
יש יותר נוקשות בדמויות.

ייצוגי המרחב

היעלמות של קו הבסיס והופעת המשטח.
אובייקטים חופפים.
התחלה של יחסי גומלין בין האובייקטים.
השמיים עכשיו יורדים עד לקו האופק.
נסיונות להראות עומק באמצעות הגודל של
האובייקטים.

אופן הציור

מודעות גוברת לפרטים.
מודעות עצמית לציורים.
מודעות גוברת לסביבה החומרית.
האירועים מתוארים בצורה סמלית ולא באופן
נטורליסטי.
אין עניין בהצללה.

השלב הנטורליסטי המדומה, 12-14 שנים: גיל ההנמקה

		
<p>ייצוגי הדמות האנושית</p>	<p>ייצוגי המרחב</p>	<p>אופן הציור</p>
<p>יותר קרובים לפרופורציות נטורליסטיות. מודעות גוברת למפרקים ולתנוחות גוף. הבעות הפנים משתנות בהתאם למשמעות. העיסוק בקריקטורות פופולרי. אדם יכול להיות מיוצג בצורה חלקית, ולא עם כל הגוף. אפיונים מיניים מודגשים בהגזמה.</p>	<p>מודעות גוברת לסביבה, אבל רק אלמנטים משמעותיים מצוירים בפירוט. לילדים בעלי תפישה חזותית יש מודעות לעומק, ולכן הם יעשו ניסיונות בפרספקטיבה. לאלו שהם יותר טאקטיליים וחושיים, תפישת המרחב נקבעת באמצעות חוש המישוש והמגע, והילד מערב באופן סובייקטיבי. הפעילות מתרחשת במישור של התמונה.</p>	<p>מודעות גוברת וביקורת עצמית למגרעות של עצמם בתוך עולם האמנות. ציורים יכולים להפוך לסימונים מקצרים, פיקטוגרפיים וקומיקס. יכולת להתמקד באזורים נבחרים בסביבה. סוף הפעילות האמנותית הספונטנית. פרטים כמו קמטים וקפלים הופכים לחשובים לחלק מהילדים. יש שיקוף של משמעות אישית, לא מילולית, לחפצים ואירועים.</p>

אמנות מתבגרת 14-17 שנים: זמן להחלטות ובחירות

		
<p>ייצוגי הדמות האנושית</p>	<p>ייצוגי המרחב</p>	<p>אופן הציור</p>
<p>חלק עושים ניסיונות לציור נטורליסטי תוך מודעות לפרופורציות, פעולות ופרטים ויזואליים. חלק מגזימים את הפרטים לצורך הדגשה. ניכר גם שימוש דמיוני ויצירתי בדמות לצרכי סאטירה.</p>	<p>בעלי ראייה חזותית יכולים ללמוד ולהשתמש בפרספקטיבה, עם רגישות לאווירה. אלו שהם טקטיליים ותחושתיים יעסקו בדימויים לא טבעיים, מצבי רוח, ויבליטו ויגזימו צורות וחלל למטרת ביטוי רגשי.</p>	<p>הציורים דומים לאלו של גיל 12. קיימת מודעות להתפתחות של יכולות אמנותיות. תלמידים בעלי תפישה חושית טקטילית יביעו פרשנות אישית, רגשית. תלמידים בעלי ראייה חזותית ייהנו מעיסוק באור-וצל ובפרטים. זמן הריכוז מתארך. מומחיות ושליטה בכל חומר. שליטה בצורות ביטוי עם כוונה מלאה.</p>